

UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA OTA - ONALAR BILAN ISHLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI

Eranova Gulnora Ziyoiddin qizi

*Chirchiq davlat pedagogika universiteti Pedagogika fakulteti Pedagogika nazariyasi va tarixi yo'nalishi 1-
bosqich magistr M-PED-25-1 (o'zbek) guruh talabasi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada umumta'lim maktablarida ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy yondashuvlari, ularning ta'lim-tarbiya jarayonidagi o'rni va ahamiyati yoritib berilgan. Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni yo'lga qo'yishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, trening va seminarlar tashkil etish, ota-onalar klublari faoliyatini rivojlantirish kabi innovatsion usullar tahlil qilingan. Shuningdek, zamonaviy yondashuvlarning o'quvchilar bilim sifati va tarbiyaviy jarayonga ta'siri ochib berilgan. Maqola umumta'lim maktablari pedagoglari va ta'lim sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: Umumta'lim maktabi, ota-onalar bilan hamkorlik, zamonaviy yondashuvlar, ta'lim-tarbiya jarayoni, pedagogik hamkorlik, innovatsion texnologiyalar.

Bugungi kunda umumta'lim maktablarida ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligi ko'p jihatdan ota-onalar bilan olib boriladigan hamkorlik ishlariga bog'liq. Zamonaviy ta'lim tizimi ota-onalarni faqat nazorat qiluvchi emas, balki ta'lim jarayonining faol ishtirokchisi sifatida jalb etishni talab etadi. Shu bois ota-onalar bilan ishlashda innovatsion va interaktiv yondashuvlarni qo'llash muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy yondashuvlar qatoriga ota-onalar bilan onlayn muloqot (ijtimoiy tarmoqlar, messenjerlar, elektron kundaliklar), treninglar, seminarlar, ota-onalar klublari, maslahatlar va hamkorlikka asoslangan loyihalarni kiritish mumkin. Bu usullar ota-onalarning pedagogik savodxonligini oshirishga, farzandining rivojlanishini chuqurroq tushunishga va maktab bilan mustahkam aloqalar o'rnatishga xizmat qiladi. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari rivojlangan davrda ta'lim tizimi oldiga qo'yilayotgan talablar tobora ortib bormoqda. Umumta'lim maktablarida o'quvchilarni har tomonlama yetuk, mustaqil fikrlovchi va ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalashda maktab va oila hamkorligi muhim ahamiyat kasb etadi. Ota-onalar bilan samarali ishlash ta'lim-tarbiya jarayonining uzviy qismi bo'lib, bu jarayonni zamonaviy yondashuvlar asosida tashkil etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir.

Ta'lim muassasalarida ota-onalar bilan ishlashning an'anaviy shakllari (ota-onalar yig'ilishi, suhbatlar) bilan bir qatorda, innovatsion va interaktiv usullarni joriy etish zarurati yuzaga kelmoqda. Chunki zamonaviy jamiyatda ota-onalarning ta'lim jarayonidagi faolligi va mas'uliyati o'quvchilarning bilim darajasi hamda tarbiyaviy rivojiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ota-onalar bilan hamkorlikning pedagogik ahamiyati:

Pedagogik nuqtai nazardan, ota-onalar va maktab hamkorligi o'quvchining shaxsiy rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Oila – bolaning ilk tarbiya maskani bo'lsa, maktab esa uning bilim va ko'nikmalarini rivojlantiruvchi asosiy muassasadir. Ushbu ikki muhim institut o'rtasidagi uzviy hamkorlik o'quvchining intellektual, axloqiy va ijtimoiy jihatdan yetuk bo'lib shakllanishini ta'minlaydi. Ota-onalar bilan samarali ishlash orqali o'qituvchi o'quvchining individual xususiyatlari, qiziqishlari va muammolarini chuqurroq anglaydi. Bu esa ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan tarzda tashkil etish imkonini beradi. Shuningdek, ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirish orqali oilada sog'lom tarbiyaviy muhit shakllanadi.

Ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy yondashuvlari:

Zamonaviy ta'lim tizimida ota-onalar bilan ishlashda quyidagi innovatsion yondashuvlardan foydalanish samarali hisoblanadi:

1. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish;

Bugungi kunda ota-onalar bilan muloqotda elektron kundaliklar, messenjerlar (Telegram, WhatsApp), maktab sayti va platformalaridan foydalanish keng yo'lga qo'yilmoqda. Bu vositalar

orqali ota-onalar farzandining o'qish jarayoni, baholari va faolligi haqida tezkor ma'lumotga ega bo'ladilar.

2. Ota-onalar uchun trening va seminarlar;

Ota-onalarning pedagogik bilimlarini oshirish maqsadida psixologik treninglar, seminar va mahorat darslarini tashkil etish muhim ahamiyatga ega. Bunday tadbirlar ota-onalarga farzand bilan to'g'ri muloqot qilish, yosh xususiyatlarini hisobga olish va muammoli vaziyatlarni bartaraf etish bo'yicha amaliy tavsiyalar beradi.

3. Ota-onalar klublari va hamkorlik loyihalari;

Maktablarda ota-onalar klublarini tashkil etish orqali tajriba almashish, o'zaro muloqotni kuchaytirish mumkin. Shuningdek, ota-onalarni turli loyihalar, ochiq darslar, tarbiyaviy tadbirlarga jalb etish ularning maktab hayotidagi faolligini oshiradi.

4. Individual maslahatlar va suhbatlar;

Har bir o'quvchining rivojlanishi individual yondashuvni talab etadi. Shu sababli o'qituvchi va maktab psixologi tomonidan ota-onalar bilan individual suhbatlar tashkil etilishi o'quvchining muammolarini o'z vaqtida aniqlash va hal etishga yordam beradi.

Zamonaviy yondashuvlarning samaradorligi;

Ota-onalar bilan ishlashda zamonaviy yondashuvlarni qo'llash natijasida maktab va oila o'rtasida ishonchli hamkorlik muhiti shakllanadi. Ota-onalar ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanib, farzandining o'qishiga befarq bo'lmaydi. Bu esa o'quvchilarning o'zlashtirish darajasi, intizomi va ijtimoiy faolligining oshishiga olib keladi. Shuningdek, zamonaviy yondashuvlar o'qituvchilarning ish samaradorligini oshiradi, chunki ular ota-onalar bilan tezkor va samarali muloqot o'rnatish imkoniga ega bo'ladilar. Umumta'lim maktablarida ota-onalar bilan ishlash jarayonida ayrim muammolar ham uchrab turadi. Jumladan, ba'zi ota-onalarning ta'lim jarayoniga befarqligi, maktab bilan muntazam aloqada bo'lmasligi, pedagogik bilimlarning yetishmasligi hamda vaqt omili sababli tadbirlarda ishtirok eta olmasligi ushbu hamkorlik samaradorligini pasaytiradi. Bu holatlar o'quvchilarning o'qishdagi faolligi va intizomiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Mazkur muammolarni bartaraf etishda individual yondashuv muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir ota-onaning ijtimoiy holati, bilim darajasi va imkoniyatlarini hisobga olgan holda muloqot o'rnatish samarali natija beradi. Ayniqsa, masofaviy aloqa vositalaridan foydalanish ota-onalarning maktab hayotiga jalb etilishida qulaylik yaratadi. Shuningdek, ota-onalarda mas'uliyat hissini shakllantirish maqsadida ularni tarbiyaviy jarayonga faol jalb qilish, farzandlari ishtirokidagi tadbirlarga taklif etish va ularning fikr-mulohazalarini inobatga olish muhimdir. O'qituvchi va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro hurmat va ishonchga asoslangan munosabatlar hamkorlikning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Natijada ota-onalar maktab faoliyatiga nisbatan ijobiy munosabat bildiradi, farzandining ta'lim olishi va tarbiyasiga mas'uliyat bilan yondashadi. Bu esa o'quvchilarning shaxsiy rivoji, bilim sifati va ijtimoiy moslashuviga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa qilib aytganda, umumta'lim maktablarida ota-onalar bilan ishlashning zamonaviy yondashuvlari ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Maktab va oila o'rtasidagi mustahkam hamkorlik o'quvchilarning nafaqat bilim darajasini oshirishga, balki ularning ma'naviy-axloqiy, ijtimoiy va psixologik jihatdan yetuk shaxs bo'lib shakllanishiga xizmat qiladi. Zamonaviy ta'lim sharoitida ota-onalarni ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Tadqiqot jarayonida ota-onalar bilan ishlashning innovatsion shakllari, jumladan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, onlayn muloqot, trening va seminarlar, ota-onalar klublari hamda individual maslahatlar samarali natija berishi aniqlandi. Ushbu yondashuvlar ota-onalarning pedagogik madaniyatini oshirishga, farzandining ta'lim jarayoniga bo'lgan mas'uliyatini kuchaytirishga va maktab bilan hamkorlik aloqalarini mustahkamlashga yordam beradi. Shuningdek, ota-onalar bilan ishlash jarayonida yuzaga keladigan muammolarni tizimli ravishda bartaraf etish, har bir oila bilan individual yondashuv asosida ishlash hamda o'zaro ishonch va hurmat muhitini yaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Maktab tomonidan tashkil etiladigan tarbiyaviy va ta'limiy tadbirlarga ota-onalarni faol jalb etish ularning ijtimoiy faolligini oshiradi va o'quvchilar tarbiyasida ijobiy natijalarga olib keladi. Umuman olganda, ota-onalar bilan ishlashda zamonaviy yondashuvlarni tizimli va izchil ravishda qo'llash

orqali ta'lim sifati oshadi, o'quvchilarning shaxsiy rivoji ta'minlanadi hamda barkamol avlodni tarbiyalashga erishiladi. Shu sababli umumta'lim maktablarida ota-onalar bilan hamkorlikni yanada takomillashtirish, yangi pedagogik texnologiyalarni joriy etish va bu yo'nalishda metodik ishlarni kuchaytirish kelgusidagi muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim va tarbiya tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi qarorlari va farmonlari.
2. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
3. Abdullayeva M. Pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
4. Karimova G. Oila va maktab hamkorligi pedagogik muammo sifatida. – Toshkent, 2019.
5. Xoliqov A. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan, 2021.
6. Rasulova D. Ota-onalar bilan ishlash metodikasi. – Toshkent, 2020.
7. Internet manbalari: www.ziynet.uz, www.edu.uz